

Nader onderzoek huismus, marterachtigen, amfibieën en vleermuizen ter plaatse van Klokkenberg te Breda

REFERENTIE NUMMER

M21B0271 (20220256)

10-1-2023

Nader onderzoek Huismus, Gierzwaluw en
vleermuizen ter plaatse van Klokkenberg te Breda

In opdracht van:
Schonck, Schul & Compagnie – Makelaardij en
Vastgoedontwikkeling

Opgesteld door:
Jasper van Kessel

Projectnummer Stantec:
M21B0271 (20220256)

Documentnaam:
Nader onderzoek huismus, marterachtigen, amfibieën en
vleermuizen M21B0271(20220256)

Datum:
10 januari 2023

Versie	Vrijgegeven door	Datum
Nader onderzoek huismus, marterachtigen, amfibieën en vleermuizen M21B0271(20220256)	Matthijs Ruytenburg	10 januari 2023

Postadres
Postbus 270
2600 AG DELFT
T 015 7511600

Bezoekadres
Poortweg 4D
2612 PA DELFT
www.stantec.com/nl

KVK Haaglanden 27 18 43 23
BNP Paribas 22 76 53 920
IBAN NL75BNPA0227653920 BIC BNPANL2A
Stantec BV is ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 en VCA** gecertificeerd

Het is niet toegestaan de inhoud en/of vorm van door Stantec opgestelde rapportages aan te passen.

Inhoudsopgave

1.0 Samenvatting	1
2.0 Conclusies en aanbevelingen	2
3.0 inleiding	3
3.1 Aanleiding en doel	3
3.2 Huidige Situatie en omgeving	3
3.3 Geplande ontwikkelingen	6
4.0 Onderzoeksmethodiek	8
4.1 Huismus	8
4.2 Marterachtigen	9
4.3 Amfibieën	10
4.4 Vleermuizen	10
5.0 Resultaten en effectenbeoordeling	12
5.1 HuisMus	12
5.2 Marterachtigen	12
5.3 amfibieën	13
5.4 Vleermuizen	13
5.5 overige soorten	15
Bronvermelding	16

Bijlagen:

- Bijlage 1: Wettelijk kader
- Bijlage 2: Conclusie quickscan
- Bijlage 3: Soortenkaart huismus
- Bijlage 4: Locaties martercamera's
- Bijlage 5: Foto's bunzing
- Bijlage 6: Soortenkaarten vleermuizen

1.0 SAMENVATTING

Locatienaam	Klokkenberg te Breda	
Soortenbescherming	Gewone dwergvleermuis ²	Mannetje zit in de paartijd bij de gevel van de gymzaal.
	Algemene broedvogels ¹	Volgens de conclusie van de quickscan dienen de werkzaamheden buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd.
	Amfibieën	De poelen dienen gedicht te worden volgens een werkprotocol.
Ontheffing	- Een ontheffing en mitigatieplan voor de gewone dwergvleermuis is noodzakelijk. - Voor de overige onderzochten soorten is een ontheffing niet nodig.	
Mitigerende maatregelen	Gewone Dwergvleermuis.	Vleermuiskasten ophangen ter vervanging van één paarverblijf.
Natura 2000	Stikstofberekening is separaat uitgevoerd.	
Natuurnetwerk Nederland	Geen maatregelen op van toepassing.	
Houtopstanden	Er geldt geen meld- en herplantingsplicht.	

¹ § 3.1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn; Artikel 3.1; lid 2: Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.

² § 3.2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn; Artikel 3.5; lid 2: Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

2.0 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Nader onderzoek naar de huismus, steenmarter, amfibieën en vleermuizen in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) is uitgevoerd op de Klokkenberg te Breda in de periode van 27 mei tot 6 september 2022. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de geldende protocollen.

Uit de resultaten is gebleken dat tijdens de veldbezoeken vleermuizen aanwezig zijn en gebruik maken van het plangebied. Tijdens de paartijd is één mannetje van de gewone dwergvleermuis waargenomen die een verblijfplaats heeft aan de gevel van de in de oude gymzaal (afbeelding 4 en/of bijlage 6).

Negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op de vaste rust- en verblijfplaatsen zijn niet uit te sluiten. Voor deze soort is een ontheffing in het kader van de wet natuurbescherming noodzakelijk (Artikel 3.5; lid 2).

Huismussen, steenmarters en beschermde amfibieën zijn niet aangetroffen en/of maken geen gebruik van het plangebied. Hiervoor is geen ontheffing in het kader van de wet natuurbescherming noodzakelijk.

Wel is het advies de poelen te dichten volgens een werkprotocol om aan de zorgplicht voor amfibieën te voldoen.

Maatwerk

Wel dient altijd rekening te worden gehouden met de algemene zorgplicht. Deze plicht houdt in dat nadelige gevolgen voor de flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Uit het nader onderzoek en de quickscan is naar voren gekomen dat algemene broedvogels aanwezig kunnen zijn binnen en in de omgeving van het plangebied. De sloopwerkzaamheden dienen buiten de periode van half maart tot eind september van start te gaan. Verder zijn geen verboden en kunnen de werkzaamheden onbelemmerd worden uitgevoerd (nadat alles is ingeregeld voor de vleermuis).

3.0 INLEIDING

Stantec heeft van Schonck, Schul & Compagnie opdracht gekregen voor het uitvoeren van een nader onderzoek naar huismus, gierzwaluw en vleermuizen in het kader van de Wet natuurbescherming aan de Klokkenberg te Breda.

3.1 AANLEIDING EN DOEL

Op voormalig landgoed De Klokkenberg vindt sinds enkele jaren een transformatie tot woongebied plaats. Dit gebeurt stap voor stap in fasen. In de 'Boskamer' liggen nog enkele percelen die voor woningbouw in aanmerking komen. In het huidige bestemmingsplan De Klokkenberg (vastgesteld dd. 04-06-2014) is hiervoor al een wijzigingsbevoegdheid opgenomen. Voorwaarde voor de wijziging naar wonen is het beëindigen van de onderwijsactiviteiten op de locatie. Dat is inmiddels gebeurd, waardoor de ontwikkeling plaats kan vinden.

Het plangebied biedt ruimte voor drie woongebouwen, waarbij ook ondergrondse parkeerruimten worden gerealiseerd. Om de ontwikkeling mogelijk te maken wordt gebruik gemaakt van de wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan.

Het doel is om inzichtelijk te krijgen, doormiddel van verschillende soortgerichte onderzoeksmethodieken of de eerdergenoemde soorten gebruik maken van het plangebied. Met een toetsing aan de wet is bepaald of bij de herinrichting sprake is van een overtreding van de Wet natuurbescherming waaruit een ontheffingsaanvraag kan voortkomen. Huismussen, steenmarters, bepaalde amfibieën en vleermuizen zijn namelijk landelijk beschermd. Zonder vrijstelling, een goedgekeurde gedragscode of ontheffing mogen deze soorten niet worden geschaad (verwond, gedood, en vaste rust- en verblijfplaatsverstoring).

3.2 HUIDIGE SITUATIE EN OMGEVING

De locatie bevindt zich aan de Klokkenberg te Breda tegen de bosrand langs het oude pand dat is gerenoveerd en op de plaats waar vroeger de school heeft gestaan (figuur 1). Het betreft het perceel 2518, sectie H in de kadastrale gemeente Ginneken.

Figuur 1: Ligging plangebied ten opzichte van Breda (Noord-Oost van plangebied).

De onderstaande foto's in figuur 2 geven een indruk van de onderzoekslocatie. De onderzoekslocatie heeft een oppervlakte van circa 0,1 hectare en is in gebruik als opslagterrein voor overige bouwgrond, voor het grootste deel is het braakliggend terrein. Tevens is de gymzaal van het oude schoolgebouw intact gebleven als opslag plaats voor bouwmaterialen. Doordat de oude school van de gymzaal is verwijderd zijn open spouwmuren en andere gaten ontstaan. Het dak is een plat zwart dak. Aan de onderkant is toegang tot de kruipruimte die onder de (vroegere) kleedkamers heeft gezeten. Verder is het terrein rondom de gymzaal in gebruik als bouwopslag of braakliggend terrein. Verder is het terrein deels omringt door een bosrand. De rand bestaat uit eiken, berken en beuken. In het bos daarachter zijn ook grove dennen, kastanjes, vlier en andere soorten aangetroffen. Aan de andere zijde staan enkele wilgen en eiken in groepjes bij elkaar gepland. Op het terrein zelf zijn zandhopen aanwezig voor de opslag van grond. Daarachter liggen enkele poelen. Deze zijn ontstaan door de sloop van de school en het verwijderen van de fundering. In enkele poelen is een watervegetatie ontstaan met onder andere drijvend fonteinkruid, grote waterweegbree en riet. Tijdens het veldbezoek zijn bruine en groene kikkers in en rondom de poelen waargenomen.

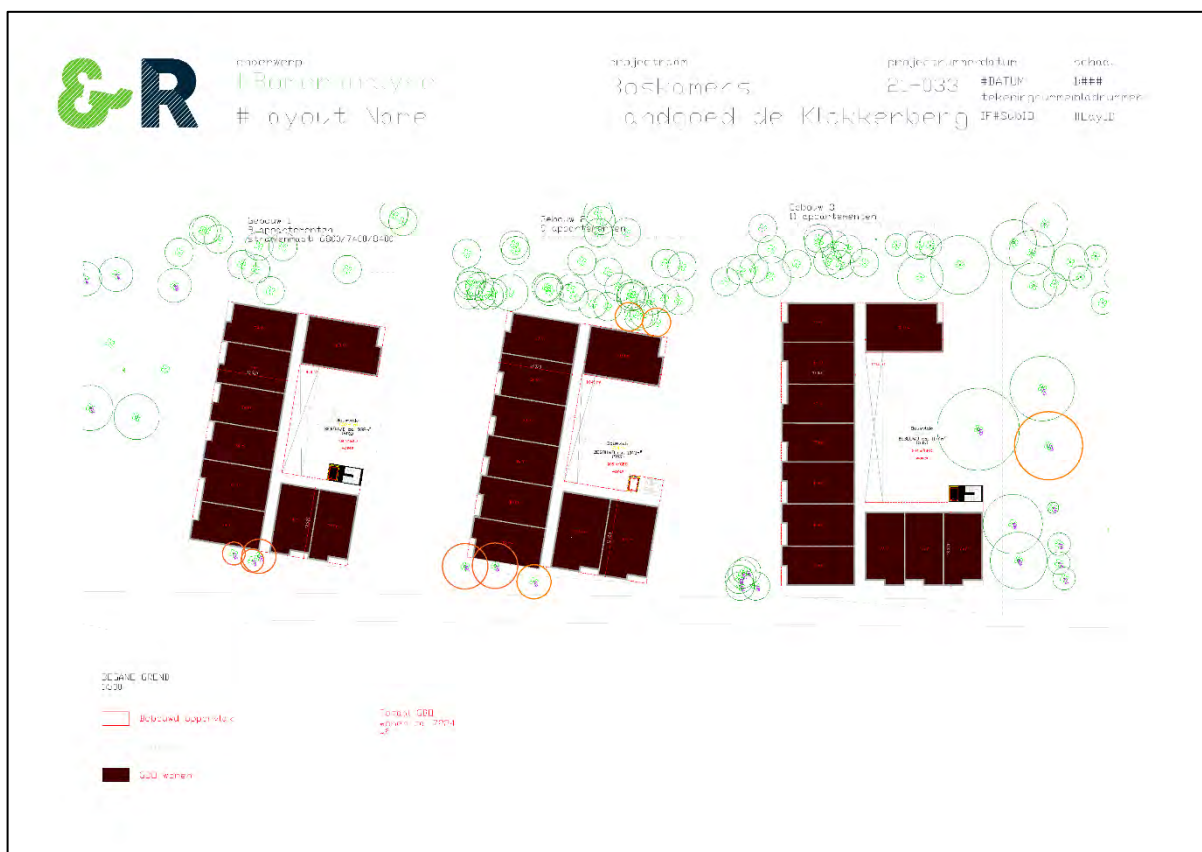

Figuur 2: Bovenstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Naast het bouwterrein ligt het grote pand van de klokkenberg. Dat is het oude tuberculose sanatorium van Nederland. Dit is in zijn geheel gerenoveerd. Daarin zijn vleermuis, huismus en gierzwaluw gelegenheden in de bebouwing ingebouwd.

3.3 GEPLANDE ONTWIKKELINGEN

Het voormalige schoolgebouw is inmiddels gesloopt voor de geplande nieuwbouw. Wel bevindt zich aan de noordzijde van het terrein nog een voormalige gymzaal. Deze is nog in gebruik als opslagplaats. De ontwikkeling betreft de realisatie van drie nieuwe appartementencomplexen van drie bouwlagen. Gebouwen 1 en 2 bieden ruimte voor 9 appartementen per bouwlaag, dus 27 per gebouw. Het meest noordelijk gelegen gebouw 3 biedt ruimte voor 11 appartementen per bouwlaag, dus 33 in totaal voor het gebouw. In totaal maakt de ontwikkeling 87 appartementen mogelijk. De parkeerplaatsen bij de woningen zijn voorzien in een parkeerkelder. In deze kelder komen ook de bergingen voor de woningen. Figuur 3 geeft een indicatief plan weer van de ruimtelijke ontwikkeling.

Figuur 3: Indicatieve tekening van de ruimtelijke ontwikkeling.

4.0 ONDERZOEKSMETHODIEK

In dit hoofdstuk is per soort de methodiek van het nader onderzoek toegelicht. De protocollen die daarbij zijn aangehouden zijn beschreven en ook zijn de veldbezoeken en weerscondities weergegeven in een tabel. Daarbij zijn ook mogelijke bijzonderheden vermeld. De betrouwbaarheid van de resultaten en kwaliteit is geborgd omdat voor elke soortgroep de voorgeschreven protocollen zijn gevolgd en een passende bezetting (aantal veldwerkers) is ingezet.

4.1 HUISMUS

Het nader onderzoek naar de huismus is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus van Bij12 (Bij12, 2022). In het onderzoek naar de huismus is gekeken naar nest-indicatief gedrag (balts- of paargedrag, bedelende jongen, ouder met voedsel of nestmateriaal, etc.) binnen het plangebied. Hiermee kan de aanwezigheid van een nest bepaald worden. De aanwezigheid van de huismus is bepaald op basis van geluidswaarneming en met een verrekijker. Conform het Kennisdocument Huismus is voldaan aan de onderstaande voorwaarden:

- Veldbezoeken tijdens gunstige omstandigheden (enkele uren na zonsopkomst, enkele uren voor zonsondergang, geen regen, kou of een windkracht boven 4, geluidssluwe momenten in drukke steden).
- Een tussenperiode van minimaal tien dagen tussen veldbezoeken.

Ook is voorgeschreven te voldoen aan het onderstaande:

- Vier veldbezoeken in de periode 10 maart t/m 20 juni waarvan 1 in de periode van 1 april tot en met 15 mei.

Hier is vanaf geweken. Ter vervanging van de periode 1 april tot 15 mei zijn vier onderzoek rondes uitgevoerd gericht op huismussen (zie tabel 1). De eerste ronde op 16-05 is gedaan ten tijde van de quickscan. Daarmee is een te onderbouwen beeld gevormd van de aan-/afwezigheid van huismussen.

In de onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de veldwerkbezoeken.

Tabel 1: Overzicht van de veldbezoeken huismus.

Datum	Zonsopkomst	Tijd	Weersomstandigheden	Veldwerkers
16-05-2022	05:41	10:30-11:50	20 °C, zon met aan het einde zware regen, wind 4 bft (begin 2 bft).	1 veldwerker
27-05-2022	05:34	06:45-07:15	14 °C, half bewolkt en recent geregend, wind 1 bft.	1 veldwerker
07-06-2022	05:25	09:30-10:00	15 °C, bewolkt en droog, wind 2 bft.	1 veldwerker
17-06-2022	05:23	09:30-10:00	22 °C, licht bewolkt, wind 2 bft.	2 veldwerkers

4.2 MARTERACHTIGEN

Het nader onderzoek naar kleine marterachtigen en de steenmarter is uitgevoerd volgens de Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming van de provincie Noord-Brabant (Noord-Brabant, 2017). Hieruit valt te herleiden dat kleine marterachtigen het gehele jaar door zijn waar te nemen. Het optimale onderzoekseizoen loopt van maart t/m augustus. De camera's moeten dan voor zes weken worden geplaatst op/nabij de meest kansrijke landschapselementen. Buiten deze periode kan onderzoek plaatsvinden maar moet het worden verlengd tot twaalf weken. De camera's zijn voor een periode van 6 weken aanwezig geweest, zie tabel 2 voor de data. Voor de steenmarter zijn geen richtlijnen opgesteld. De onderzoeksmethodiek voor kleine marterachtigen is toereikend.

Het document schrijft voor om verscheidene methodes te gebruiken om tot een volledig beeld te komen. Iedere methode is geschikt voor één of meerdere kleine marterachtigen. Van de volgende onderzoeksstrategieën is gebruikt gemaakt (zie figuur 4):

- **Wildcamera:** Camera die wordt opgehangen aan een boom of object en gericht op het open veld met daarvoor een geperforeerd blikje sardientjes als lokstof.
- **Marterbox/Mostela:** Is een houten kast met daarin een wildcamera. Toegang tot de box wordt verleend door een buis die door de behuizing heen gaat. Aan de binnenkant is deze open zodat de camera foto's kan maken. In de box is een geperforeerd blikje sardientjes neergelegd als lokstof. De dieren komen graag in de beschutting van de Mostela zitten en zijn daardoor goed vast te leggen. De box wordt op de grond geplaatst.
- **Struikrover:** Is een aan één zijde open en schuin afgesneden pijp met een diameter van 15 cm. Aan de achterwand is een camera geïnstalleerd. Aan de open voorkant is een geperforeerd blikje sardientjes neergelegd als lokstof. De dieren komen graag in de beschutting van de struikrover zitten en zijn daardoor goed vast te leggen. De struikrover wordt op de grond geplaatst.
- **Sporenbuis:** Zijn pvc-buizen met een diameter van 8 cm en 1 meter lang. Daarin is een wit sporenplankje gelegd met in het midden een doekje gedrenkt in paraffineolie gemengd met houtskool. Wanneer de dieren daaroverheen lopen laten ze sporen achter op de witte ondergrond. De sporenbuizen worden op de grond geplaatst.

Op basis van de grote van het onderzoeksgebied zijn drie camera's geplaatst (wildcamera, Mostela, struikrover) en vijf sporenplankjes (zie bijlage 4). Deze camera's staan binnen het plangebied of langs de grenzen op kansrijke locaties voor kleine marters. Het onderzoek heeft plaatsgevonden in binnen de optimale periode. Om de drie weken zijn de camera's gecontroleerd, SD-kaartjes en batterijen verwisseld, de sporenplankjes vernieuwd en is gekeken naar sporen van kleine marters in de omgeving. De onderzoeksinspanningen (zie tabel 1) zijn volgens de handreiking uitgevoerd en zouden voldoende bewijs moeten aanleveren of er kleine marterachtigen aanwezig zijn binnen het plangebied

Tabel 2: Overzicht van de veldbezoeken marterachtigen.

Datum	Tijd	Weersomstandigheden	Veldwerkers
17-06-2022	13:00-14:20	26 °C, niet bewolkt, wind 1 bft.	2 veldwerkers
08-07-2022	07:30-08:10	18 °C, bewolkt, wind 2 bft.	2 veldwerker
29-07-2022	07:45-08:30	26 °C, licht bewolkt, wind 1 bft.	1 veldwerker

4.3 AMFIBIEËN

Het nader onderzoek naar de poelkikker, alpenwatersalamander en de vinpootsalamander zijn uitgevoerd conform het protocol kennisdocument Bij12 en de soortinventarisatieprotocollen van Netwerk Groene Bureaus.

Poelkikker

Voor het afvangen zijn twee rondes uitgevoerd in de periode van maart tot augustus met een tussenperiode van twee weken. Daarbij is gebruik gemaakt van een Ravon schepnet. De gevangen kikkers zijn gecontroleerd op de grootte van de metatarsusknobbel en de lengte van de poten. Tijdens het vleermuisonderzoek is in de kraamtijd ook gelet op kooractiviteit in de poelen. Deze inventarisatie methode is in te zetten van mei tot juli, met name op warme, vochtige avonden.

Alpenwatersalamander en vinpootsalamander

Het onderzoek naar de alpenwatersalamander en de vinpootsalamander is uitgevoerd in de periode van maart tot augustus met een tussenperiode van twee weken. Daarbij is gebruik gemaakt van een Ravon schepnet. Jongen en volwassen dieren zijn op naam te brengen. Tijdens het vleermuisonderzoek zijn in de kraamtijd de poelen met een zaklamp extra gecontroleerd. Salamanders zijn dan zwemmend of op de oeverrand waar te nemen. Wanneer dieren zijn afgevangen zijn ze in een cuvet gezet voor determinatie.

Tabel 3: Overzicht van de veldbezoeken amfibieën.

Datum	Tijd	Weersomstandigheden	Veldwerkers
17-06-2022	14:20-15:00	26 °C, niet bewolkt, wind 1 bft.	2 veldwerkers
08-07-2022	10:00-10:30	24 °C, niet bewolkt, wind 1 á 2 bft.	2 veldwerker

4.4 VLEERMUIZEN

Het nader onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisinventarisaties van Netwerk Groene bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2021). Ook is gebruik gemaakt van het kennisdocumenten voor vleermuizen van Bij12 (Bij12, 2017). Onderzoek is gedaan naar (zomer-)kraamverblijfplaatsen en paarverblijf- en zwermplaatsen.

Tijdens het onderzoek is gelet op het over-, in- en uitvliegen van vleermuizen van bebouwing binnen het plangebied. Dat is gedaan op zichtwaarneming en met behulp van een batdetector (Pettersson D240X). Daarmee is de niet hoorbare sonar van vleermuizen omgezet naar hoorbare geluiden. Afhankelijk van de frequentie, duur en intensiteit van het geluid is de soort te determineren. Het onderzoek is uitgevoerd tijdens gunstige omstandigheden (maximaal motregen, windkracht minder dan 5 Bft., temperatuur niet onder 10 graden Celsius).

Zomer- en kraamverblijf

In de zomer verblijven vrouwtjes (meestal in kolonies) in kraamverblijven. Van 15 mei tot 15 juli zijn drie onderzoekrondes uitgevoerd. Twee rondes zijn rond zonsondergang uitgevoerd. Omdat uitvliegende dieren makkelijk te missen zijn, is ook één ochtendronde uitgevoerd. Daarnaast geldt er een tussenperiode van 20 dagen tussen de avondrondes en eenmaal 10 dagen tussen één avondronde en de ochtendronde. In de ochtend keren de dieren terug naar de verblijfplaats en blijven ze kort zwermen rondom de ingang voordat ze invliegen waardoor het makkelijker is de dieren visueel waar te nemen. Onderdeel van het zwermen is dat ze vaak voor het invliegen meerdere keren langs de ingang en tikken ze de ingang meerdere keren aan.

Tabel 4: Overzicht van de veldbezoeken kraamtijd vleermuizen.

Datum	Tijd	Zonsopkomt/ondergang	Weersomstandigheden	Veldwerkers
07-06-2022	21:50-23:58	21:54	14 °C, lichte bewolking, wind 2 bft.	2 veldwerkers
22-06-2022	02:20-05:25	5:23	12 °C, geen bewolking, wind 1 bft.	1 veldwerker
11-07-2022	21:45-00:30	21:56	20 °C, deels bewolkt, wind 2 bft.	2 veldwerkers

Paarverblijf

Aan het einde van de zomer verblijven mannetjes en vrouwtjes kort in paarverblijven. In deze periode zijn de paarroepen van enkele soorten waarneembaar. Daarna verblijven de dieren in winterverblijven. Van 15 augustus tot 15 september zijn drie onderzoekrondes uitgevoerd. Alle rondes zijn rond zonsondergang uitgevoerd. Er geldt een tussenperiode van 20 dagen tussen de avondrondes. Drie rondes in plaats van twee zijn uitgevoerd omdat de ronde van 5 september verstoord is door zware regen. Deze is vervangen door 6 september.

Tabel 5: Overzicht van de veldbezoeken paartijd vleermuizen.

Datum	Tijd	Zonsondergang	Weersomstandigheden	Veldwerkers
15-08-2022	20:55-23:30	21:03	23°C, half bewolkt, droog maar heeft geregend, wind 2 bft.	1 veldwerker
05-09-2022	21:15-23:25	21:16	18 °C, onweer en regen, wind 4 bft.	1 veldwerker
06-09-2022	21:15-23:15	21:15	20 °C, licht bewolkt om 22:00 lichte regen voor 10 minuten, wind 2 bft.	1 veldwerker

5.0 RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING

5.1 HUISMUS

In de eerste onderzoek ronde zijn huismussen nabij het plangebied waargenomen. Namelijk in twee van de omliggende bomen (zie bijlage 3). Daarbij is geen nestindicerend gedrag noch zang waargenomen. In de overige twee rondes zijn huismussen niet waargenomen binnen of nabij het plangebied.

Het is bekend dat huismussen voorkomen in en rondom de bebouwing aanwezig op het terrein van de klokkenberg. Tijdens het onderzoek rondes zijn huismussen bij deze bebouwing waargenomen.

Toetsing

Op basis van deze gegevens is vastgesteld dat de huismussen geen gebruik, of alleen sporadisch, maken van het plangebied. Hierdoor zijn negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op de vaste rust- en verblijfplaatsen en het leefgebied uit te sluiten. De bebouwing waarbij huismussen zijn aangetroffen vallen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Een ontheffing in het kader van de wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.2 MARTERACHTIGEN

De camera's en boxen zijn de voorgeschreven periode van zes weken aanwezig geweest op locatie en na drie en zes weken uitgelezen. Tijdens deze periode is een opname gemaakt van één bunzing (zie bijlage 5). Namelijk op 22 juni 2022. Het betreft drie foto's op de wildcamera op drie meter van de te slopen gymzaal. Verder zijn geen sporen van en/of marterachtigen gedurende de onderzoeksperiode waargenomen binnen het plangebied.

De gymzaal is op 17-06 ook inpandig gecontroleerd. Deze is in gebruik als opslagplaats voor bouwspullen. Sporen van marterachtigen zijn niet waargenomen. De kruipruimte was niet toegankelijk.

Toetsing

Op basis van deze gegevens is vastgesteld dat de bunzing voorkomt in de regio. De waarneming is een eenmalige waarneming waarmee is vast te stellen dat de soort geen vaste rust- en/of verblijfplaatsen heeft binnen het plangebied. Verder zijn kleine marterachtigen en de steenmarter niet waargenomen en is uit te sluiten dat ze gebruik maken van het plangebied. Hierdoor kunnen negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op de vaste rust- en verblijfplaatsen en het leefgebied worden uitgesloten. Een ontheffing in het kader van de wet natuurbescherming is niet noodzakelijk.

5.3 AMFIBIEËN

Tijdens het eerste veldbezoek zijn waarnemingen gedaan van amfibieën. Met het schepnet zijn larven van salamanders afgevangen en getermineerd. Dit zijn kleine watersalamanders. Ook zijn twee groene kikkers afgevangen, gedetermineerd als de bastaardkikker (zie bijlage 7).

Tijdens de tweede onderzoek ronde waren de poelen drooggevallen en zijn geen waarnemingen gedaan van amfibieën. Stenen, pijpen en andere elementen zijn opgetild ter controle van salamanders. Daarbij is niks waargenomen.

Tijdens de eerste ronde van de vleermuizen zijn kleine watersalamanders waargenomen door met de zaklamp in de poelen te schijnen. Twee stuks zwommen rond. Ook is tijdens de vleermuisrondes gelet op kooractiviteit. Dit is waargenomen maar de activiteit bevond zich op grote afstand van de poelen buiten het plangebied.

Tijdens de tweede ronde voor marterachtigen is een bruine kikker langs de bosrand waargenomen.

Toetsing

Op basis van deze gegevens is vastgesteld dat beschermde amfibieën niet voorkomen binnen het plangebied. Hierdoor kunnen negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op de vaste rust- en verblijfplaatsen en het leefgebied worden uitgesloten. Een ontheffing in het kader van de wet natuurbescherming is niet noodzakelijk. Wel is het advies te de poelen te dempen volgens een werkprotocol.

5.4 VLEERMUIZEN

Tijdens de veldbezoeken zijn in de kraamtijd waarnemingen gedaan van over-/langsvliegende en foeragerende vleermuizen (bijlage 6). Namelijk de rosse vleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en myoot (ongespecificeerd water/meervleermuis). Gebouwgebonde vleermuizen, dus zwermende of in en uitvliegende dieren, zijn niet waargenomen. In de ochtendronde is extra gelet op zwermende dieren langs de bosrand, deze zijn ook daar niet waargenomen.

In de paartijd zijn waarnemingen gedaan van over-/langsvliegende en foeragerende vleermuizen (bijlage 6). Namelijk de laatvlieger, gewone dwerg, laatvlieger en een myoot. Eén gebouw-bewonende vleermuis is waargenomen. Namelijk een mannetje gewone dwergvleermuis aan de zuidwesthoek van het gebouw. Deze is waargenomen met paarroepen en de gehele onderzoek ronde met tussenposen van circa 15 minuten langs de gevel. Op figuur 5 is de verblijfplaats aangegeven.

Figuur 4: Gewone dwergvleermuis paarverblijf.

Toetsing

Op basis van de verschillende inventarisatierondes is te concluderen dat vleermuizen geen gebruik maken van de projectlocatie als kraamlocatie. Eén paarverblijf van de gewone dwergvleermuis is aanwezig. Namelijk in de gevel van de zuidwesthoek van het gebouw. Hierdoor zijn negatieve effecten door de geplande werkzaamheden op de vaste rust- en verblijfplaatsen binnen de grenzen van de projectlocatie niet uit te sluiten. Een ontheffing in het kader van de wet natuurbescherming is noodzakelijk (Artikel 3.5; lid 2). Een mitigatieplan is benodigd waarmee de ontheffing kan worden aangevraagd.

5.5 OVERIGE SOORTEN

Tijdens de onderzoekronden zijn ook andere soorten waargenomen ter plaatse van de projectlocatie. Door de wildcamera's zijn verscheidenen soorten waargenomen zoals beschreven in tabel 6. Deze soorten zijn waargenomen op de grond.

Tabel 6: overzicht van overige soorten waargenomen door de camera's.

Methode	Soorten
Mostela	Bosmuis, roodborst, egel
Struikrover	Bosmuis en spitsmuis
Wildcamera	Kat, konijn, haas, merel, grote bonte specht, groene specht, grote zanglijster, houtduif.
Sporenbuis	Muizen sporen en één rattenkeutel

Verder is de witte kwikstaart waargenomen die vermoedelijk broed boven op het dak van de gymzaal. Daarnaast zijn nog meerder algemene vogelsoorten tijdens de onderzoek rondes waargenomen.

Toetsing

Alle vogels die van nature in het wild in Nederland voorkomen zijn beschermd op grond van de Europese Vogelrichtlijn. De sloopwerkzaamheden dienen buiten het broedseizoen plaats te vinden (buiten 15 maart en 15 juli).

BRONVERMELDING

Bij12. (2017). *Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis*. Utrecht: Bij12.

Bij12. (2017). *Kennisdocument Gewone grootvleermuis*. Utrecht: Bij12.

Dotinga, H. (2017, 04 10). *Vogelbescherming Nederland Broedseizoen*. Opgehaald van Vogelbescherming Nederland: <https://www.vogelbescherming.nl/actueel/bericht/snoeien-in-het-broedseizoen-mag-dat>

Ministerie van Landbouw, N. e. (2021, oktober 19). *Nature-2000*. Opgehaald van Nature-2000: <https://www.natura2000.nl/>

Noord-Brabant, P. (2017). *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*. 's-Hertogenbosch: Provincie Noord-Brabant.

Geraadpleegde Websites

- www.waarneming.nl.
- www.bij12.nl.
- www.ndff.nl.
- www.verspreidingsatlassen.nl.
- www.vogelbescherming.nl

Bijlagen

- Bijlage 1: Wettelijk kader
- Bijlage 2: Conclusie quickscan
- Bijlage 3: Soortenkaart huismus
- Bijlage 4: Locaties martercamera's
- Bijlage 5: Foto's bunzing
- Bijlage 6: Soortenkaarten vleermuizen
- Bijlage 7: Foto's amfibieën

Bijlage 1: Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming (Wnb) vervangt sinds 1 januari 2017 drie wetten; Flora- en faunawet, de Boswet en Natuurbeschermingswet 1998. De Wnb is verantwoordelijk voor de bescherming van Nederlandse natuurgebieden, flora en fauna en houtopstanden. Provincies bepalen binnen het kader van de Wnb het natuurbeleid binnen hun gebied. Dat doen zij aan de hand van nationale en internationale regels. Onder de Wnb worden natuurgebieden, soorten en houtopstanden beschermt.

Zorgplicht

Het is ieder zijn plicht om rekening te houden met in het wild levende flora en fauna, aangeduid als de zorgplicht, voor zowel beschermde als niet beschermde flora en fauna en hun directe leefomgeving. Wanneer een ruimtelijke ontwikkeling gepland staat die mogelijk gevolgen kan hebben voor de natuurwaarden, moeten de betrokkenen zich op de hoogte te stellen van de in het plangebied aanwezige natuurwaarde en kwetsbaarheid. De ruimtelijke ontwikkelingen kunnen namelijk gevolgen hebben voor deze natuurwaarden. De zorgplicht is als volgt beschreven in artikel 1.11. van de Wet natuurbescherming:

- Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
- De zorg houdt in elk geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - Dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel.
 - Indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - Voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Indien de zorgplicht niet wordt nagekomen, bijvoorbeeld door werkzaamheden uit te voeren zonder maatregelen te treffen om eventuele slachtoffers te beperken, kan het bevoegd gezag handhavend optreden.

Gebiedsbescherming

Natura 2000-gebieden

Natura 2000 is een netwerk van beschermde natuurgebieden binnen Europa ter behoudt en bevordering van biodiversiteit. In Nederland zijn ruim 160 Natura 2000-gebieden welke zijn aangewezen onder de Vogel- en Habitatrichtlijnen. Per Natura 2000-gebied zijn richtlijnen opgesteld welke soorten en habitattypen dient te worden beschermd. Voor Natura 2000-gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen en Nederland is verplicht om zowel soorten als habitattypen in een gunstige staat van instandhouding te houden of brengen. De instandhoudingsdoelstellingen zijn in aanwijzingsbesluiten opgenomen voor Natura 2000-gebieden en worden per gebied in een beheerplan uitgewerkt.

Er zijn verschillende handelingen of activiteiten binnen en buiten beschermde natuurgebieden die invloed kunnen hebben op een natuurgebied en verboden zijn, tenzij door het bevoegd gezag hier vergunning voor is verleend. Hierbij wordt het 'nee, tenzij' principe gebruikt. Dit zijn handelingen of activiteiten die de kwaliteit van de natuurlijke habitats kunnen verslechteren of een significant verstorend effect kunnen hebben op de habitats van de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

Vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door de desbetreffende provincie. Regulier beheer en bestaand gebruik zijn opgenomen in Natura 2000-beheerplannen. Na vaststelling van de beheerplannen hoeft daarvoor geen ontheffing te worden aangevraagd.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (voorheen bekend als Ecologische Hoofdstructuur) bevat een netwerk van bestaande en aan te leggen natuurgebieden in Nederland. Het NNN heeft als doel om een samenhangend netwerk aan natuur te realiseren en hiermee de achteruitgang van natuurgebieden en biodiversiteit tegen te gaan. Dit wordt gerealiseerd door natuurgebieden, in de meeste gevallen Natura 2000-gebieden, te vergroten of met elkaar te verbinden door middel van inrichting en beheer van aangrenzende of aanliggende landbouwgrond of door verwerving. De Provincies zijn sinds 2014 verantwoordelijk voor de aanwijzing, begrenzing en de doelstellingen van de NNN-gebieden in een verordening (vaak natuurbeheerplan). Ook het Natuurnetwerk Nederland maakt voor werkzaamheden gebruik van het 'nee, tenzij' principe.

Het Natuurnetwerk Nederland bestaat uit:

- Bestaande natuurgebieden, waaronder de 20 Nationale Parken.
- Gebieden waar nieuwe natuur wordt aangelegd.
- Landbouwgebieden, beheerd volgens agrarisch natuurbeheer.
- Alle Natura 2000-gebieden.
- Alle grote wateren (grote rivieren, Deltawateren, IJsselmeergebied en Waddenzee) en de gehele Noordzee.

In tegenstelling tot de meeste natuurgebieden, is het Rijk verantwoordelijk voor de grote wateren. Aanvullend aan de bovenstaande natuurgebieden, zijn de Ecologische Verbindingszones (EVZ) ook onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland. Deze zones verbinden natuurgebieden met elkaar, om het migreren van flora en fauna mogelijk te maken.

Het Natuurnetwerk Nederland moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Soortenbescherming

Beschermingsregimes

Onder de Wnb zijn soorten beschermd van de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (1979) Habitatrichtlijn (1992) en de verdragen van Bern en Bonn. Daarnaast zijn er nog 'andere soorten' die beschermd zijn op nationaal niveau. In Nederland zijn alle vogelsoorten welke van nature voorkomen in Nederland, ruim 700 soorten, beschermd. Tevens worden ongeveer 230 andere Europese en nationale soorten beschermd. In de Vogelrichtlijn zijn vogelsoorten opgenomen waarvan de nesten jaarrond bescherming genieten. Enkele provincies, zoals Limburg en Overijssel, hebben hun eigen lijst van jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten.

In de Vogelrichtlijn zijn jaarrond beschermde nesten in vijf categorieën verdeeld:

- **Categorie 1:** Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen ook buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
- **Categorie 2:** Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing.
- **Categorie 3:** Nesten van vogels (niet-koloniebroeders), die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing.
- **Categorie 4:** Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- **Categorie 5:** Vogels met jaarrond beschermde nesten bij ecologisch zwaarwegende redenen. Nesten van vogels die vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan. Deze soorten beschikken over voldoende flexibiliteit om zich elders te vestigen wanneer de omstandigheden daar aanleiding voor geven.

Verbodsbepalingen

Elk van de beschermingsregimes in de Wnb kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten vrijstelling of ontheffingen. Onderstaand zijn de verbodsbepalingen beschreven:

Vogelrichtlijn

Het is verboden om:

- Opzettelijk vogels te doden of te vangen.
- Opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen.
- Eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben.
- Opzettelijk vogels te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Habitatrichtlijn

Onder de soorten van de Habitatrichtlijn vallen soorten die genoemd zijn in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage I van het Verdrag van Bonn.

Het is verboden om:

- Opzettelijk dieren te doden of te vangen.
- Opzettelijk dieren te verstoren.
- Opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen.
- Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.
- Dieren of planten te verkopen, vervoeren voor verkoop, verhandelen, ruilen of te koop of te ruil aan te bieden. Met uitzondering van gefokte dieren of gekweekte planten.

Andere soorten

Het is verboden om:

- Opzettelijk dieren te doden of te vangen.
- Voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.
- Opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Verbodsbepalingen voor Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten in de Wet natuurbescherming sluiten nagenoeg één op één aan bij bepalingen uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Dit houdt in dat de verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden tenzij een ontheffing wordt verleend (het 'nee, tenzij-principe'). Afwijken van de verbodsbepalingen is mogelijk wanneer aan de volgende drie criteria voor ontheffing of vrijstelling wordt voldaan:

- Het is alleen toegestaan om van een verbodsbepaling af te wijken wanneer er geen andere bevredigende oplossingen van de handeling mogelijk is.
- Er moet een in de wet benoemd belang zijn tegenover de afwijking van het verbod. In de wet is voor verschillende beschermingsregimes aangegeven wat deze belangen inhouden (b.v. Volksgezondheid of openbare ruimte).
- De ingreep mag geen afbreuk zijn voor de staat van instandhouding van de betreffende soort.

Wanneer aan deze drie eisen is voldaan, kan de ontheffing worden verleend. Tevens zijn voor bepaalde handelingen een vrijstelling mogelijk, zoals in de vorm van een gedragscode of provinciale verordening.

Houtopstanden

Deze bescherming richt zich op de instandhouding van het bosareaal. Onder houtopstand wordt verstaan: een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend.

Bij houtopstanden groter dan tien are of twintig rijbomen, buiten de bebouwde kom, geldt een meldplicht en een herplantingsplicht. Daarnaast is een mogelijke oplegging van een kapverbod ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden van toepassing. Het is verplicht om de melding minstens vier weken voor de kap bij het bevoegd gezag in te dienen. Daarnaast is het bij een herplantingsplicht verplicht om de houtopstand binnen drie jaar op dezelfde grond te herplanten. Indien dit niet mogelijk is, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie. De provincie toetst vervolgens of herplanting op een andere locatie mogelijk is. Er geldt een algehele vrijstelling van de herplantplicht voor houtopstanden die gekapt worden in het kader van natuurbeheer en natuurbehoud.

In overeenstemming met artikel 4.1 van de Wnb zijn de onderstaande houtopstanden uitgezonderd van bescherming en is hier geen sprake van een meld- of herplantplicht:

- Houtopstanden binnen de bebouwde kom.
- Houtopstanden op erven of in tuinen.
- Fruitbomen en windschermen om boomgaarden.
- Naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar.
- Kweekgoed:
 - Uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen.
 - Beplantingen langs waterwegen, en
 - Eenzijdige beplantingen langs landbouwgronden.
- Het dunnen van een houtopstand.
- Uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa indien zij:
 - Ten minste eens per tien jaar worden geoogst.
 - Bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid.
 - Bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter.
 - Zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Bijlage 2: Conclusie quickscan

Soortgroep	Soort	Vervolgonderzoek/Maatregel	Wanneer
Flora	-	-	-
Vogels met jaarrond beschermd nest	Huismus	Nader onderzoek noodzakelijk	10 maart tot 20 juni
Algemene broedvogels		Het rooien van bomen de bouw moeten buiten het broedseizoen worden uitgevoerd	Buiten reguliere broedseizoen (half maart tot half juli)
Gebouwbewonende vleermuizen		Nader onderzoek noodzakelijk	Half mei tot half juli en half augustus tot september
Boom bewonende vleermuizen		Nader onderzoek noodzakelijk	Half mei tot half juli en half augustus tot september
Grondgebonden zoogdieren	Steenmarter en kleine marterachtigen	Nader onderzoek noodzakelijk	6 weken van maart t/m augustus of 12 weken buiten deze optimale periode
Reptielen, amfibieën en vissen	Poelkikker, vinpoot- en alpenwatersalamander	Nader onderzoek noodzakelijk	Maart tot september
Insecten (ongewervelden)	-	-	-

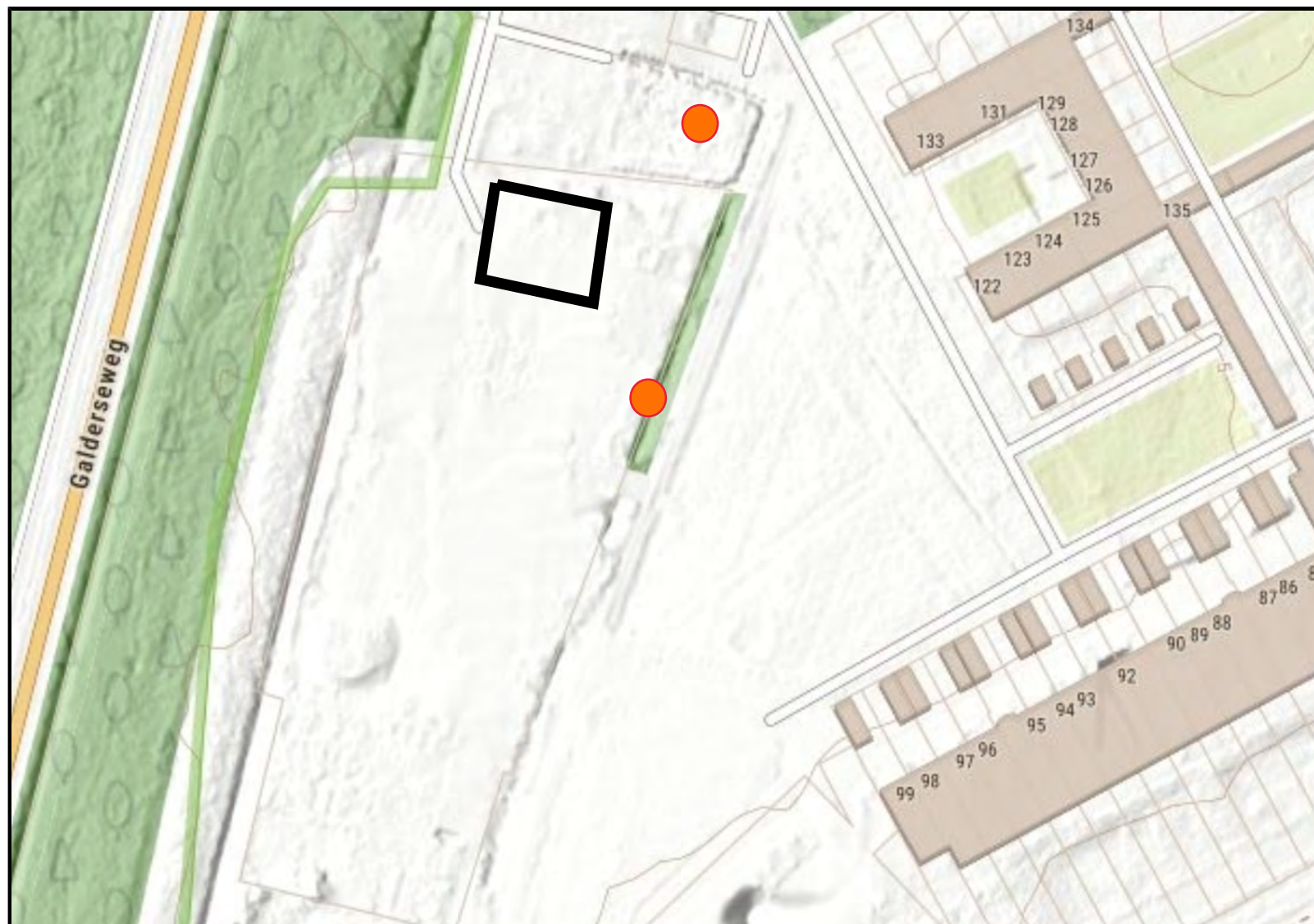
Houdt rekening dat de zorgplicht altijd van toepassing is en eist om voorzichtig te handelen met alle voorkomende flora en fauna. Ook als een ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bijlage 3: Soortenkaart huismus

schaal 1: 1191
0 9 18 27m

huismus
volwasse
individu
zonder zang

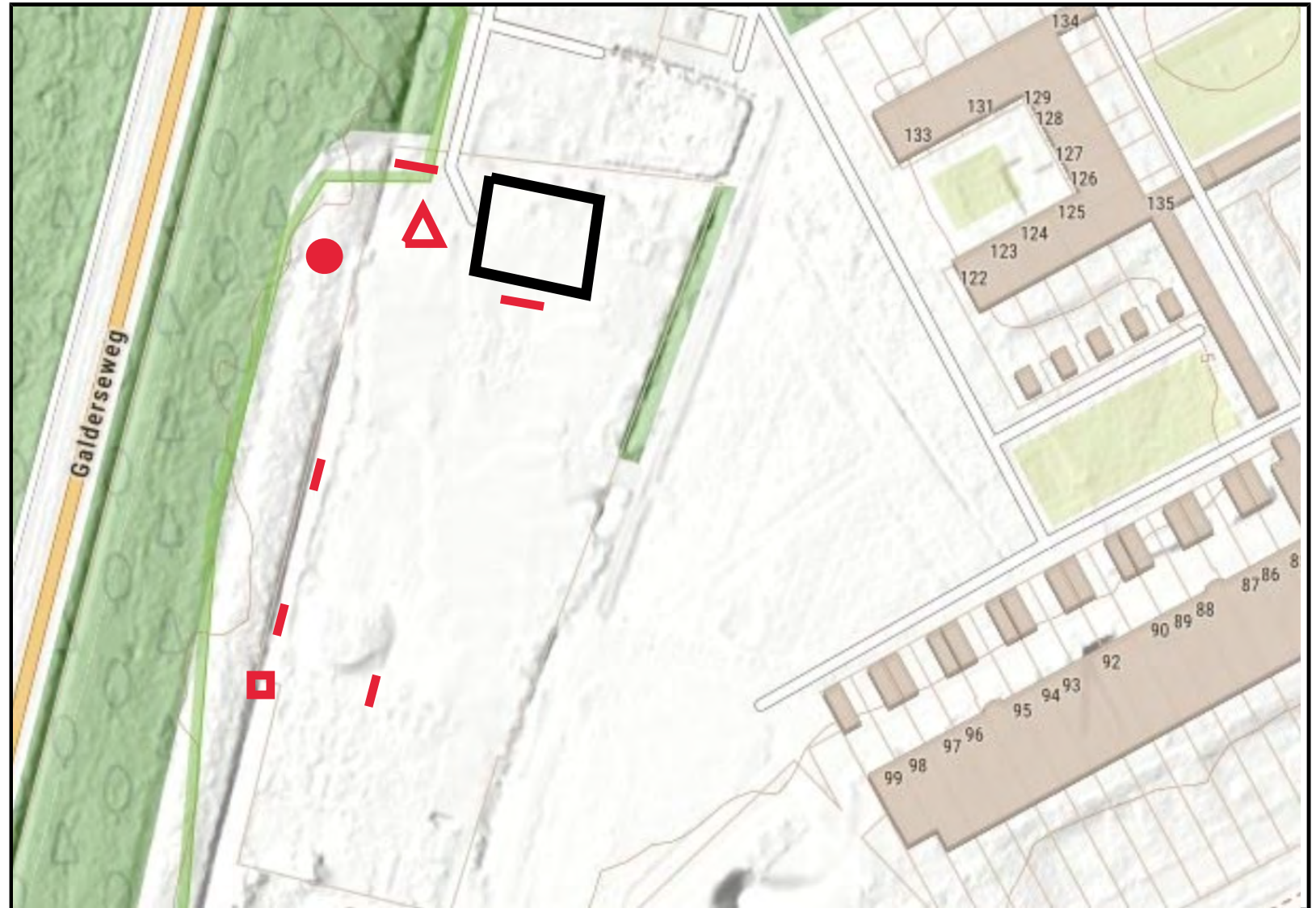

Bijlage 4: Locaties martercamera's

schaal 1: 1191
0 9 18 27m

- Mostela
- Struikrover
- Wildcamera
- Spoorbuizen
- Gymzaal

Bijlage 5: Foto's bunzing

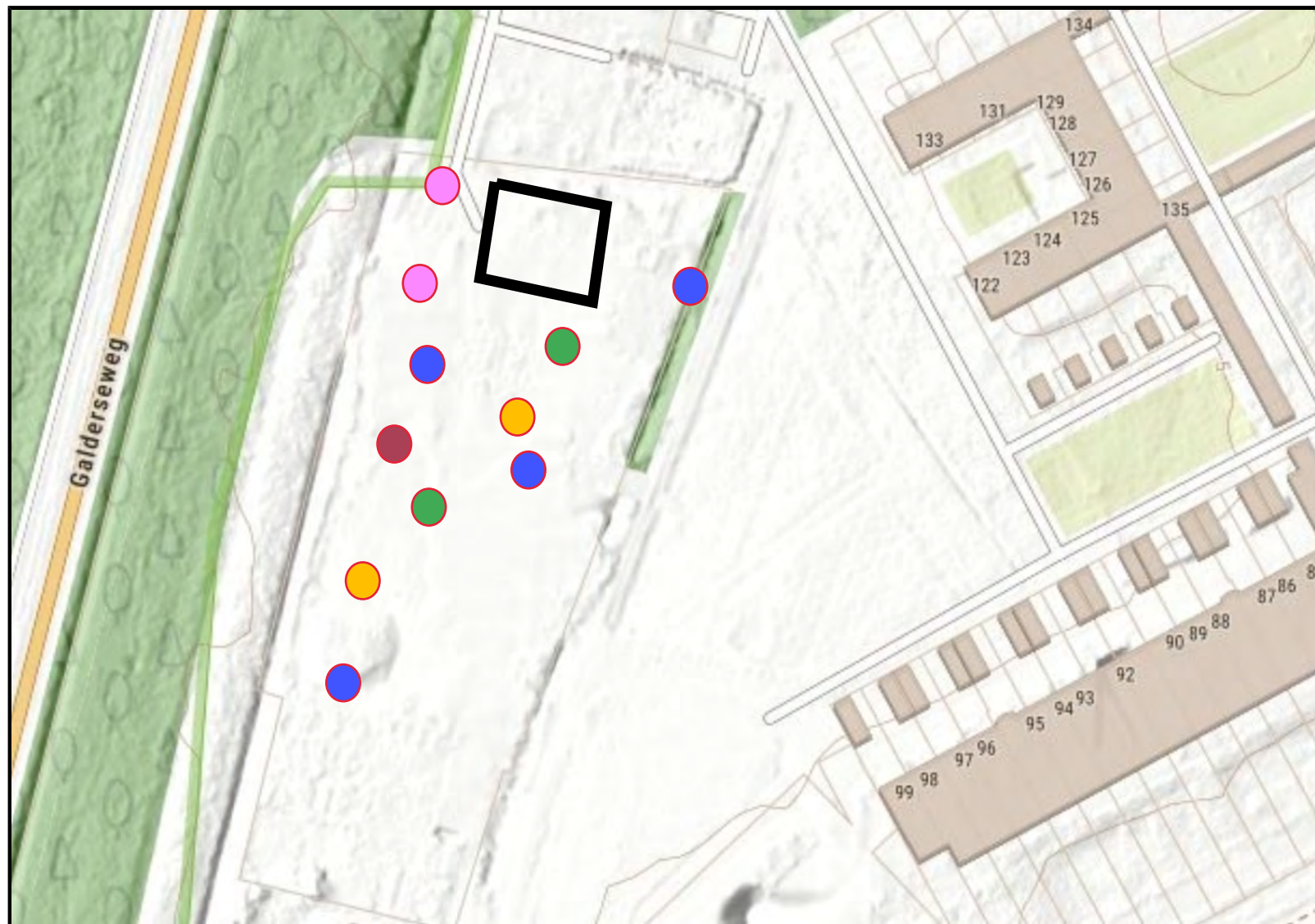
Bijlage 6: Soortenkaarten vleermuizen

schaal 1: 1191

0 9 18 27m

- Gewone dwergvleermuis
foeragerend/overvliegend
- Watervleermuis
foeragerend/overvliegend
- Laatvlieger foeragerend/
overvliegend
- Rosse vleermuis
foeragerend/overvliegend
- Ruige dwergvleermuis
foeragerend/overvliegend

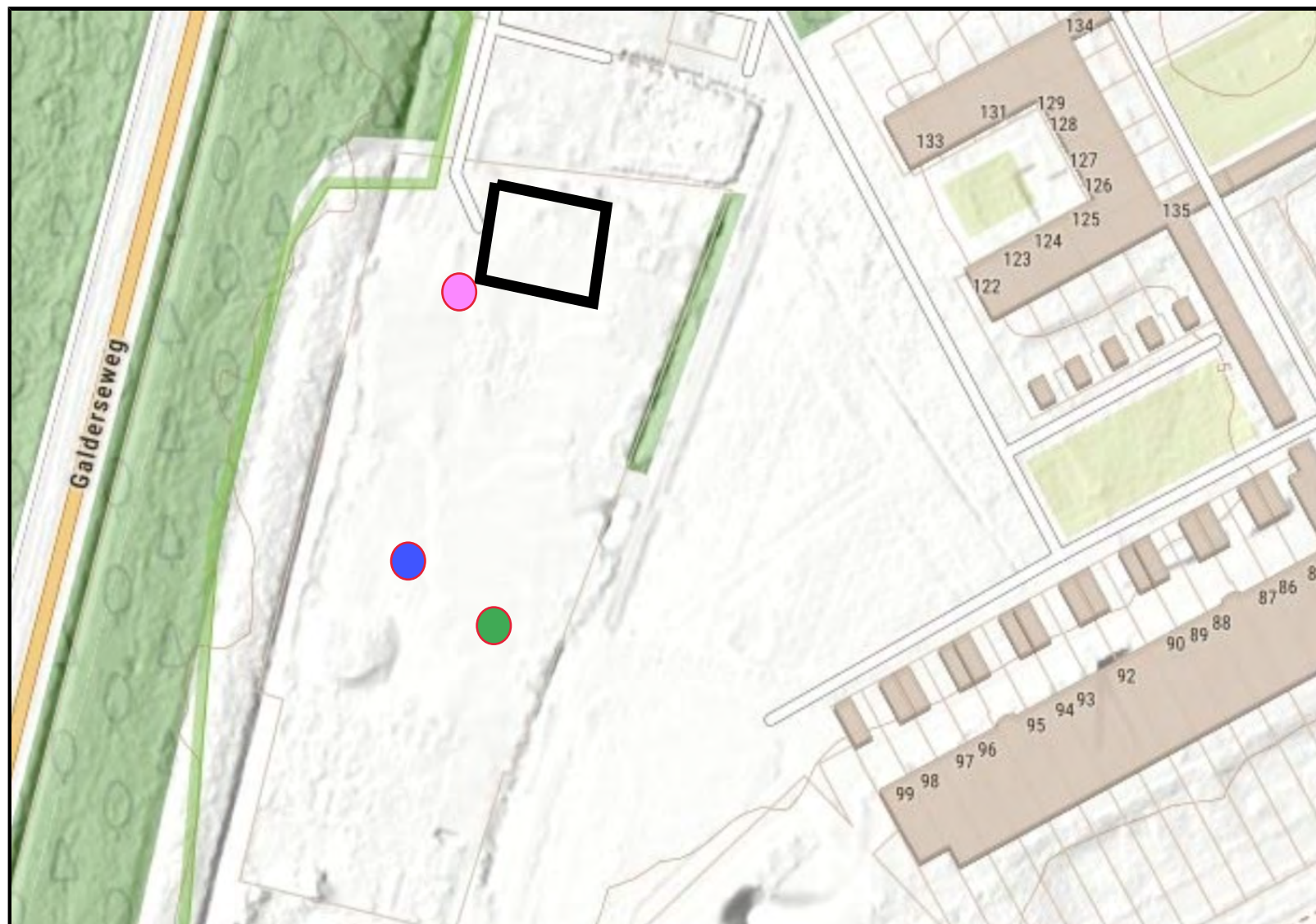

schaal 1: 1191

0 9 18 27m

- Gewone dwergvleermuis
paarrop
- Myoot foeragerend/
overvliegend
- Laatvlieger foeragerend/
overvliegend

Bijlage 6: Foto's amfibieën

